

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
 helyben vagy vidékre postán:
 Egy hóra 40 kr.
 Negyedévre 1 frt — kr.
 Félévre 2 frt — kr.
 Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
 takarékpénztári épület), hova a hirdete-
 sek és az előfizetés-díjak küldendők.
 Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ

Hirdetések díja:

6 hasábos petíciórét egyszer . . . 6 kr.
 Háromszor és többször 4 kr.
 Nyitórét 4 hasábos petíciórét . . . 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és
 nyitórét 30 kr.
 Reklamok soronként 1 frt

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
 takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

TARSADALMI HETILAP.

Táviratok.

Óriási pénzzavar.

Konstantinápoly, aug. 23. (A „H. É.” ered. táv.) Az állampénztárakban uralkodó folytonos pénzzavar különösen az állam hivatalnokok körében nagy elégtelenséget szül. A hivatalnokok a Bayrom ünnep óta nem kaptak egy piaszt sem, mindössze a hó utolsó napján elismerényt kaptak arról, hogy az illető hónapra eső fizetésükkel az állampénztár adós. Az örmény és görög utasok kik rendes körülmények közt az ilyen utalvány szerű elismervényt 30-40 százalékos levonásával eskomptálják, most 50-60 százalékot is, kőv telnek, a minék következtében az államhivatalnokok körében kiknek fizetése amugy sem valami nagy, - inség kapott lábra. Az elégtelenség napról-napra nő és nem lehetetlen, hogy veszedelmes mozgalomhoz vezet.

Elgázolta a villamos vasut.

Budapest, augusztus 23. (A „H. É.” ered. táv.) A villamos vasut vasárnap este 7 óra tájban elgázolta a Lehel és Széna utca sarkán Prohaszka András 61 éves kolozsvári születésű lakatosmestert, a kinek a szenvedett sérülés folytán mindkét lábát amputálni kell. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

A lőszerek szállítására Krétába.

Athén, augusztus 23. (A „H. É.” eredeti távirata.) Krétából érkező jelentések szerint a felkelők a Görögországból legutóbb Joda küldött három ágyut a kissamosi kerületben a tengerparton helyezték el úgy, hogy további fegyver és lőszer küldemények akadálytalanul partra szállíthatók. A „Tabis” nevű hajó legutóbb 2000 darab fegyvert és nagy mennyiségű lőszert szállított a partra anélkül, hogy bármitől is kellett volna tartania.

Sándor és Milán.

Belgrád, augusztus 24. Sándor király és atyja között újabb ismét komolyabb differenciák merültek fel. Milán ugyanis a leghatározottabb módon rosszalja a Novakovic miniszterium külpolitikáját.

Gázmérgezés.

Budapest, augusztus 23 (A „H. É.” ered. táv.) A budapesti ásvány olaj részvénytársaság soroksári uton levő gyárában könnyen végzetessé válható baleset történt vasárnap délelőtt. Hoffmann Gyula munkavezető megbízta Kázary Márton és Garucas Mihály munkásokat, hogy egy az udvaron álló szállító kazánt tisztítsanak ki. Kázary bele is ment a kazánba, de mivel soká nem jött ki onnan, Garucas utána nézett. Remélve vette észre, hogy társa a kazán fenekén hanyatt fekszik, teljesen mozdulatlanul. Segítségért kiáltott, mire a szerencsétlen munkást nagy nehezen kihúzták a kazánból és teljesen eszméletlenül a gázmérgezés tüneteivel vitték a kórházba. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

Millenniumi ünnepély Margittán.

— Zászlóavatás. —
 (Saját tudósítónk távirata.)

Lélekemelő s a maga nemében a legimpozánsabb ünnepség színhelye volt tegnap, vasárnap Margitta városa. Az ipartestület ünnepelte ezeréves fennállása alkalmából tízéves jubileumát s zászlóavatását.

A harmas ünnepély lefolyásáról távirati tudósításunk a következő.

Gyülekezés.

A társadalmi szempontból nagy horderejű ünnepség a reggeli órákban vette kezdetét. A lobogó díszbe öltözött város polgársága, a szomszédos testületek küldöttével s a vidékről nagy számban megjelentekkel együtt 8 órakor a ref. iskola tágas udvarán gyülekezett, a hol feldíszített leveles szin alatt volt felállítva a tribün az ünnepség egyik aktusa, a zászlószegek beverése számára.

Sz. Szabó József ipartestületi elnök üdvözlőlvén az egybegyűlteket, küldöttségileg hívták meg a zászlóanyákat: Morvay Tihamérné, Strasser Alfrédné és Hirschmann Konrádné urnókat, a kiket az elnök a következő beszéddel üdvözölt:

Örömmel fogadom Nagyságtokat testüle ünkhelyiségbe mint ünnepélyünk védnökeit, kívánom én hogy Szeretett Edes Magyar hazánk minden városába legyenek ilyen lelkes honleányok kik az emberbaráti szeretettel nagy költönek eme sorai szerint fogják föl.

Ha szenvedő arcaim
 Könnyeket látsz előmleni.
 Ember baráti szótát int.
 Siess aztat le törölni

Szabad legyen nekem hinni azt, hogy Nagyságtok nemessen érző sziveiket ilyen érzes hatotta át akkor midőn ezen ünnepély védnökségét elfogadták-hogy megteremthessük azon alapot, amelyel a már munkaképtelenné lett iparosok szemeiből lehulló könnyek némileg letörölhessük, Isten éltesse a mi Zászlós anyáinkat és zászlós leányaikkat.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után az összegyűt ünneplő közönség harangzúgás közben az ev. ref. templomba vonult át a kibontott remek nemzeti lobogóval, amelyet Török Antal vitt daliás testtartással, díszmagyarba öltözötten.

A zászlóavatás.

Az ünnepség magasztos aktusa a ref. templomban folyt le, a mely zsufolóság megett már 9 órára. Az első padosorokban a zászlóanyák és rendezők foglaltak helyet. A szószékek szemben felállított zászlót fehérbe öltözött csinos koszos leányok vették körül, név szerint:

Ámon Amália, Antal Róza, Asztalos Róza, Baróthy Teréz, Balogh Juliánna, Bereczky Mariska, Berger Jolán, Bónyi nővérek, Bajdik Eszter, Röttger Erzsike, Dobozi Erzsike, Deusch Szali, Dobos Agnes, Daróczy nővérek, Egeresy Teréz, Főriss Róza, Farkas Irén, Freiman Rozália, Fisch Regina, Füzési Terka, Hundemár nővérek, Hirschmann nővérek, Hintalan Mariska, Illés Róza, Király Erzsike, Kállai Erzsike, Klein Mariska, Mánzky Irén, Lövinger Rozália, Lichtmann Lina, Morvai nővérek, Mészáros nővérek, Mieskey Erzsike, Mann Janka, Moldvai Mariska, Nóbik Tini, Nagy Viktória, Polonyi Irma, Pichelmayer Róza, Pollák Ida, Pogány Viktória, Rosenfeld Etel, Roth nővérek, Rác Róza, Szabó nővérek, Szoták nővérek, Szvoboda Ilona, Szántó nővérek, Szenyesy Juliánna, Szilágyi Zsuzsanna, Scharsmidt Margit, Szabó Juliska, Szabó Erzsike, Schlinger Etel, Thory Mariska, Tóth Mária, Tótfalussy Juliska, Tischler Ilona, Uray Vilma, Ungváry Mariska, Ungár Emma, Weisz Irén, és Weisz Irénke.

Az egyházi ének elhangzása után Nagy Imre lelkész tartott nagyhatású alkalmi beszédet. Különösen megragadó volt a beszéd befejező része a hol arról szólt, hogy ő mint az Ur hivatalos, de gyarló szolgálja azt a zászlót nem szentelheti, nem áldhatja meg; mert egyedül szent, egyedül áldó az Isten; elhez emeli fel ő imádsága szavait.

Magasröptű áldást kérő imájával fejezte be a szép ceszédet.

Szegverési sorrend.

A szegbeverések szintén nagy érdeklődést keltettek; egy-egy jelmondat után felriadtak a lelkes éljenek. Az első három szegét a zászlóanyák verték be. Morvay Tihamérné (Szorgalom), becsület és hazaszeretet vezéreje e zászlót.) Strasser

Alfrédné (Isten áldásával akkor örül a hazá, ha népe békességben dolgozik) Hirschmann Konrádné (A munka nemesíti a lelket.)

Margittai ev. ref. egyház nevében Pogány Sándor, a margittai róm. kath. egyház nevében Lipeczy Gyula, izraelita egyház nevében Kallós Jakab, báró Dóry József Nagyvárad (Isten áldja meg e zászlót), Ritoók Zsigmond Nagyvárad (Legyen áldás a testület hazafias és ipari munkásságán), Baranyi Odón nevében Baranyi Menyhért, Szunyogh Péter alispán nevében Morvay Tihamér, Gyalóky Lajos nevében dr. Szántó J. (Az ipar a nemzetet gazdaggá és hatalmassá, az egyes embert pedig nemessé teszi), Papp János m. főjegyző nevében Morvay (Az igaz testvériség nevében), ifju Rimler Károly nevében Morvay (A munka nemesít), Biharmegyei nőegylet nevében Morvay Tihamér (Fejlett ipar tegye nagygyá hazánkat), Szabadság szerkesztősége nevében dr. Szántó (Szabadság egyenlőség testvériség), Nagyvárad k. és iparkamara nevében Sz. Szabó József („Az egyesülés az erő, erő a hatalom”), Nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár nevében Sarkadi Ignác (Segítsük a betegeket), kolozsvári ker. és iparkamara nevében Lipeczy Gyula, Szegedi ker. és iparkamara nevében Morvay Tihamér, győri keresk. és iparkamara nevében Akom Gyula, debreczeni ker. és iparkamara nevében Ungváry Lajos, biharmegyei takarékpénztár nevében dr. Szántó Jakab (A takarékoság legszebb erény), Osztrák magyar bank fiók nevében dr. Szántó J. (A tisztas ipar fényesebb a legnemesebb ércznél), keresk. ipar és termény hitelbank nevében dr. Szántó J. (A takarékoság legszebb erény), Janky József nvárad i parkamara elnök nevében Sarkadi Ignác (Lelkesedjünk a polgári erényekért), Dr. Sarkadi Lajos ipark. titkár (Nagyvárad) nevében Dobó Gyula, Zsolnay Vilmos m. gyáros (Pécs) nevében Sz. Szabó József, Aradi ipartestület nevében Baróthy József (Isten áldása legyen a magyar iparon.) Budapesti lakatos ipartestület (Ungváry Lajos.) Dószegi ipartestület (Szegedi Lajos). Dunaföldvári ipartestület (Róth Farkas). Jánosházi ipartestület (Nagy Gábor.) Késmárki ipartestület (Asztalos Lajos). Körmenői ipartestület (Szilágyi István). Kovásznai ipartestület nevében Pásztor Ferenc (A munka nemesíti az ipart.) Karánsebesi ipart. (Sinszky Lajos). Losonczy ipartestület (Schwartz Ferenc), Lippai ipart. (Török István). Makói ipartestület (Morvay Tihamér). Mezőúti ipartestület nevében Morvay Tihamér. Mohácsi ipartestület nevében Seregély Ferenc. Miskolczi ipartestület nevében Fauszt Márton. Nagykunmadarasi ipartestület nevében Akom Gyula. Magyarosri ipartestület nevében Vilhelm Lajos. Nagykárolyi ipartestület n. Lipeczy Gyula. Namegyházi ipartestület n. Dobó Gyula. Salgótarjáni ipartestület nevében Szöllösi Lajos. Szegszárdi ipartestület nevében Török Vincze. Szilágyssomlyói ipartestület nevében Benkő Pál. Rimaszombati ipartestület nevében Benkő Pál. Feketeerdői üveggyár. Tatarosi aszfaltgyár. „Nagyvárad” szerkesztősége nevében Tóth József Nagyvárad (Az egyetértés és közös munkálkodás szelleme, amely ma e zászlót felemeli, vigye a magyar ipart diadalára.) Strasser Alfréd Bécs. Főszolgabírószág Margitta. Községi előjáróság Albis, M.-Petri, Tóti. Körjegyzőség Középes. Pappfalva. Vörös kereszt egylet margittai fiókja. Izraelita nőegylet Margitta (D. Szántóné) Izr. Szentegylet Margitta (Berger Dávid). Kir. Járásbírószág Margitta (Bajzá h János). Kir. adóhivatal Margitta (Fodor Károly). Községi előjáróság Margitta (Pogány Sándor.) Takarékpénztár Margitta (Dr. Szántó J.) Olvasó egylet Margitta (Morvay Tihamér). Margittai és vidéki népkör (Szoták J.) Ipariskola bizottság (Szabó Lajos). Tüzlőt egylet (Tökés Vincze). I-ső temetk. segelyegylet (Szoták József). II. temetk. segelyegylet (Bod Lajos). Szabó József ipart. elnök. Ipartest. betegs. pénzt. Margitta (Akom Gyula) Iparos ifj. önk. egylet Margitta (Lipeczy Gyula). Wertheimstein Alfréd (Wertheimstein Henrik Cséhtelek.) Polgári kör nevében Sarkadi Ignác (Lelkesedjünk a polgári erényekért). Mezey Mihály tüzlőt-főparancsnok nevében Tökés Vincze (Egyesült erővel). Janky József kamarai elnök nevében Sarkadi Ignác (Ne csak a társulás, de az igazi testvériség jelvénye legyen e lobogó.)

Az alkalmi beszéd.

Király Péter ügyvédjelölt lépett ezután az emvelényre.

Hatástkeltő beszédet mondott, különösen dicsőítve Árpád apánkat, aki nem könyvből tanulta a politikát és hadvezéri talentomot.

A beszéd nagy hatást keltett és utána a Rákóczyt zendítette rá a Ponta Kálmán jeles cigánybandája.

A zászló átadása.

Király Péter alkalmi szónoklata után Morvay Tihamérné urhölgy zászlóánya lépett a zászlóhoz s azt rövid áldást kívánó szavak kíséretében átadta az ipartestület érdemes elnökének Sz. Szabó Józsefnek.

Az elnök erre a következő beszéddel zárta be a soká emlékezetes szép ünnepélyt:

Mielőtt zászlónk felavatásának ünnepélyét befejeznék és e helyről eltávoznánk köszönetet mondok első sorban is a mi Zászlós anyáinknak a kik megjelenésükkel ezen ünnepség nagyságát emelni méltóztattak. Ezen zászlónak a melyet most már kezembe adtak ígérem hogy gondviselője fogok lenni. Köszönetet mondok Zászlós leányainknak kik a nemes tett megvalósítására sorakoztak filereiket össze hozni. S mind azon községek egyházak Iparkamarák, társastestületek, Egyletek, magánzók, s valakik ez ünnepélyen részt vettek fogadják köszönetemet. Eltesse az Isten a mi édes magyar hazánkat hogy majdan a második ezerévet is megünneplhesse a jóvá nemzedékünk. Legyen boldog városunk benne és testületünk. Sok éveket érjen.

A bibornok tiltakozása.

Sperk József margittai plebános a következő levélben tudatta, hogy Schlauch bibornok nem engedti a testület zászlójának megszentelését.

A margittai róm. kath. pleb. hivottaltól,

T. Szabó József ipartestületi elnök urnak.

Helyben.

Szíves felkérésükre, hogy az ipartestület zászlóját áldanom meg, a főpásztori engedély megnyerése végett azonnal megírtam a kellő lépéseket. A válasz 1873. 96. hiv. sz. alatt ma érkezett meg, mely tekintettel arra, a körülményre, hogy a róm. kath. egyház által megáldott zászló további egyházi ténykedésnek adatnék át az ev. ref. templomban, mely a kath. egyház áldásának kicsinyléseül tekinthető, de megily eljárás egyházunk szabályaival homlokegyenest is ellenkezik, a biboros főpásztor nem volt olyan helyzetben, hogy a megáldásra nekem az engedélyt magadta volna. Midőn a főpásztori intézkedés alapján felkérésüknek sajnálat-al esik kijelentem — nem tehetek eleget, kérem az ünnepély programjából a kath. egyházban való megáldás pontját kihagyni. Szívvelyes üdvözzeltem vagyok Margittán, 1896. aug. 20-án, tisztelettel Sperek József plebános.

A bankett.

Délben a Győri és Lacker féle vendéglő ujonnan és czélszerűen épített nyári helyiségében társas ebéd volt, mely a lehető legjobban sikerült a kedélyt illetőleg, de a részvét éppen az iparos polgárok részéről nagyon gyér volt és ennek okát igyekeztek is keresni azok az intelligens emberek akik az iparosok örömeiben és bánataiban részt szoktak venni.

A kedélyes ebéd természetesen a pohárköszöntők sem maradtak el.

Az első tószót Morvay Tihamér főszolgabíró, rendező bizottsági elnök mondotta. O Felsége a Királyra és Nagyasszonyunkra: a Királynéra, mely után a közönség riadalmas éljenzése következett.

Dr. Szántó az ünnepély egyik legfáradhatatlanabb tagja a zászlós anyák egészségére kritette a jelenlevők éljenzése közben poharát.

Jezezniczky Dénes Morvay Tihamér mint a rendező bizottság érdemes elnökét éltette nagy tetszés közben.

Szabó József ipartestületi elnök köszönetet mondott az egyeseknek, és az iparhatóság-nak. Élteti a vendég koszorut.

Nagy Imre református lelkész szép beszédben elismersélnyilatkozik az ipartestület buzgó vezetéséről, különösen Dobi Gyula ipartestületi jegyzőt és az elnököt élteti nagy tetszés között.

Benkő Pál sz. somlyói ipartestületi elnök Margitta város lakosságát élteti.

Sarkadi Ignác a rendező bizottságot, különösen Dobi Gyula ipartestületi jegyzőt. és dr. Szántót élteti akik az ünnepély érdekében fáradhatatlanul munkálkodtak közre.

Tóth József mint hírlapíró, az ünnepély második szónokának beszédére hivatkozik és a mai modern korra irányítja a figyelmét. Az ezredéves ünneppel foglalkozik, szónoki lendülettel és nagy hatást keltett beszédében élteti a margittai Dugovits Tituszokat, akik nem engedik Margitta városában kitűzni a kozmopolitizmus zászlaját.

Este rendkívül szépen sikerült tánczestély volt, melyen nagy számmal vettek részt és a késő órákig tartott.

H I R E K.

*** Hangverseny a Félix-fürdőben.** E öre látható szép sikerrel folyt le tegnap este a Félix-fürdőben a hangverseny, melyet Tomm Béla fiatal hegedűművész Ámon Margit k. a közreműködésével rendezett, s igazi műélvezetet szerzett a nagy számban megjelent díszingyált közönségnek. Kü önösen nagy tetszést arattak Ámon Margit ének számai, melyeket a színpadról ismert temperamentummal és kedvességgel adott elő; a közönség egyes pontokat kégszer is megújrázott. Nem kevésbbé bravurosodott Tomm Béla a tehetséges fiatal művész is bannulatos precizitásával. Az est általános sikeréből kijutott még Kürthy Sándorok szépen előadott „Magyar rapszódia”-jéért és ügyes zongora kíséretéért, ugyintén Belezpnyak is.

A jól sikerült hangversenyt táncz követte amely egész a késő éjjeli órákig tartott. Jelen voltak: Asszonyok: Ámon Istvánné, Berezi Imréné, Diószegi Lászlóné, Doma Antalné, Elő Jánosné, Belezpny Antalné, Dr. Bozóki Alajomné, Géczy Géznáné, Fenyves Endréné, Goszler Istvánné, Eötvös Géznáné, Dr. Kazay Kálmánné, Kócsz Antalné, (M.-Cséke) Horváth Géznáné, Láng Józsefné, Mandel Mórné, Náduvári Lajosné, Pogány Menyhértné, Steiner Mórné, (Bodonos) Török Beláné, Dr. Tomm Beláné, Óvári Sándorné, Stidl Ferenczné, Vurst Józsefné stb.

Leányok: Diószegi nővérek, Darvasgy Gabriella, Géczy Ella, Bozoky Margit, Goszler Irma Julier ella, Náduvári Mariska, Tóth Margit (Kolozsvár) Mandel Mariska, Steiner nővérek (Bodonos) Szikora Irma, Fassy Irénke, Stidl Berta, Szeránszky Irén, Szabó Klárika, Végh Irénke stb.

A jó talp alá való tánczdarabokat Vásárhelyi Béla zenekara szolgáltatta.

*** Elkobzások.** A budapesti ker. kir. sajtóügyi vizsgálóbíró tegnap érkezett leiratában felhívja a törvényhatóságot, hogy a Budapestben megjelenő „Krestán” című tót nyelvű hetilapnak f. évi május 24-iki XXI. számát nemzeti és hitfelekezeti izgatás miatt s a „Magyar Néplap” június 10-iki LXXXII. számát közhivatások elleni rágalmazás miatt foglalja le és a területén található inkriminált lappeldányokat küldje meg a sajtóügyi vizsgálóbírónak.

*** Egyházmegyei közgyűlés Nagy-Szalontán.** A nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye nyári közgyűlést e hó 19-én tartotta meg. Széll Kálmán esperes és Tisza Kálmán egyházm. gondnok társ elnökölete alatt. Jelen voltak az elnökök kivül Balogh Ambrus fő-, Nagy Imre aljegyző, tanácsbírók: Márk Ferenc, Böszörményi Lajos, Hajdu Elek, lelkészek: világi részről: Hadházy Kálmán főjegyző, Benedek László, dr. Tisza István, dr. Balogh Elek tanácsbírók, több lelkész, tanító és küldöttek. A szavazatszerű jelentéséből kitűnt hogy a világi aljegyzőségre ifj. Tisza Kálmán lett megválasztva, minék kijelentését hatalmas éljen követte. Balogh Ambrus sarkadi lelkész újból kijelentette, a főjegyzőségről való lemondását s irásban kérte annak elfogadását. Ennek folytán a gyűlés határozatilag kimondta főjegyzőválasztást még pedig úgy, hogy az új főjegyző a jövő tavaszi közgyűlésen már helyét elfoglalja. Örömmel hallgatta a közgyűlés az esperes jelentését az egyház törvényszerű látogatásáról, melyből az egyház veteményes kertjei az iskolák virulva emelkednek ki. Nagyasszony jeles tanítók névsora teszi lehetővé ez örvendés állapotot. Az elnökök elintézték ügyek általában jóváhagyólag tudomásul vétettek, köztük Árpád községben 1476 fr on három harmonikus harang öntetése, melyhez a szükséges összeget a buzgó hívek kivetés útján hozandják össze, A hivatalos pénzekről való számadást Bagdi János és Kolo mbán Áron lelkészek vizsgálták felül, kik azt minden tételében helyesen vezettettek, okmányokkal egyezőknek találtak. Az egyházmegyei bizottsági javaslatot a lelkészi gyámintézet ügyében a lelkész egyesület felterjesztésével együtt, a megtett módosításokkal elfogadták s felterjesztik a kerületi gyűlésre. A számvévszék Szathmáry Zsigmond halálával hiányossá lett helyére Kovács Károly járásbíró van ajánlatban gyűlés után közebbé a Korona vendéglőben gyűlést össze a tagok, a hol fűszerezett ebédet közmegelegedésre Bodnár Béla konyhája szolgáltatta nem hiányozván a lelkesítő pohárköszöntők.

*** Új anyakönyvvezetők.** A sarkadi anyakönyvi kerületbe Szacsavay Elek eddigi anyakönyvvezető lemondása folytán a m. kir. belügyminiszter Nagy Károly jegyző-helyettes anya-

könyvvezetőt anyakönyvvezetővé, Szilágyi Antal városi irnokot helyettes anyakönyvvezetővé nevezte ki.

*** Tűz.** Mára virradó éjjel a fűtczán a Diósy-téle tatelep mellett, Pekánovics mérnök telepén a nagy viharban épen az eső miatt egy fakamara gyuladt ki. A kamara előtt ugyanis egy vagonon mész volt fölhalmozva, mely az eső következtében annyira fölhevült, hogy a kamara deszkái tüzet fogtak tőle. A gyorsan megjelenő tűzoltóság elfojtotta a nagy szélben könnyen veszélyessé válható tüzet, így csak a fakamara és néhány gazdasági eszköz lett a lángok martaléka. A kár jelentéktelen.

*** Meghívó.** A nagyvárad kerkeskedő ifjuság egyesze által rendezett 8 nyári tánczestély befejezés ül 1896. évi augusztus hó 30-án vasárnap özv. Lőrinczy Viktorné urnó házánál (N.-Pecze-a. 235. sz. a.) a révi tüzkarosultak javára felolvasással és tabori levelezéssel egybekötött jótékony célú zártkörű cotillion tánczestélyt rendez a nagyvárad kerkeskedő ifjuság. Rosz idő esetén a tánczestély a következő vasárnap tartatik meg. Nyeviczkei Lőrinczy Viktor r. b. elnök, Steiner Jakab r. b. alelnök, Weisz Mór titkár, Berkovics Mór r. b. pénztárnok, Nyeviczkei Lőrinczy Jolán r. b. ellenőr, Jakobovics Izidor, Klein Béla, Neumann József, Schöffer Vilmos, Kohn Mór, Schwarz Ferencz, Rozenfeld Manó r. b. tagok. Belépti díj jótékony célú iránti tekintetből uraknak 60, hölgyeknek 40 kr. Felülvezetés-k köszönettel vétetnek és hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté pontban f 1 8 óráig tart virradtig. Hölgyek keretnek jevényekről gondoskodni.

Műsor: A „Jegy” monolog Gabányitól előadja Weisz Mór ur.

„Angyal és Ördög” költemény Szász Károlyól, szavolja Nyeviczkei Lőrinczy Jolán k. a. A „Potya jegy” monolog Gabányitól előadja Steiner Jakab ur.

Felolvasásokat tartanak többen.

„A kakas üllő” monolog Gabányitól, előadja Weisz Mór ur.

Magyar szoló lejtik: Krausz Mariska k. a. és Nyeviczkei Lőrinczy Rezső ur.

Tabori posta levelezések.

Szünóra után fűzertáncz.

A tisztelt hölgyek közül hárman akik a leg-több levelet kapják emlékül egy-egy értékes ajándékot kapnak.

*** Férfiak kerestetnek** A statisztika kimutatja, hogy a világon körülbelül felényivel több lány van, mint férfi. Hanem hát ez átlagos szám, amely hol magasabbra szökik ennél amértéknél, hol alatta marad, sőt néhol a számsor tulsó oldalára csökken le. Így van ez Szibériában, ahol sokkalta több a férfi, mint a nő. Képzhető, hogy az olasz kolóniákban és az ólomhányák barakkjaiban micsoda értéke van a férfiaknak, és nem csodálható, hogy ott polygamia helyett a polyandria van szokásban. Ugy látszik, hogy ez az utóbbi nem is lehet nagyon kellemetlen dolog, és hogy az asszonyok, beleköstoltak, nem igen akartak tőle megválni. Legalább ezt mutatja az a körülmény, hogy valahányszor változás van a kolóniák lakosságában, a mikor a helyőrséget megújítják, a távozó katonák, már tudni illik azok közülök, akik férjek is egyszersmid, feleség nélkül kénytelenek utra kelni. Asszonyaik napokkal az indulás előtt elbujnak biztos helyekre, ahonnet nem lehet őket előkeríteni. Megható ragaszkodás, amely azonban az asszonyi logikában természetesen fényesen megtalálja a maga igazolását. Hiszen így csak azt az egy embert teszik boldogtatanná, aki eltávozik, mig megörzik annak a másik 3—4 férjnek a boldogságát, aki továbbra is a kolóniában marad. Már pedig ha arról van szó, hogy három embert, avagy csak egy embert tegyünk e szerencsétlenné világos, hogy a kisebbik rosszat kell választanunk.

*** Sertésforgalmi korlátozás enyhítése.** Hódmezővásárhely a napokban fölterjesztést tett a belügyminiszterhez abban a tárgyban, hogy a sertésforgalmi korlátozás a város területén belül is föltétlen érvénynyel bír-e? A miniszter válaszában tudatja a várossal, hogy a fölterjesztés az illető miniszteri rendelet téves értelmezésén alapszik s így a sertések szállítása a város területén belül, akár tulajdon-átruházás végett akár ipari czelokra (szappanfőzésre stb.) nem képez kihágást. A választ tudomásvétel és analóg esetben való mihezartartás végett a miniszter az összes törvényhatóságoknak megküldte.

Vandalok Nagyváradon.

A vandal nép régen elpusztult a föld színéről, de emléke még mindig él. Megbélyegezte a vandalokat a történelem s mikor már nincsenek is, a megbélyegzés tartja magát erősen.

A pusztítás nagy mérvének minősítésére legjobb kifejezésünk a — vandalizmus.

Hát azért hogy a vandál nép kipusztult e világból, legalább mint nemzet, szétszórva egyesek még élnek belőle itt-ott. Nagyváradon például vannak vandálok s létezésükről koronként kézzel fogható tanubizonyoságot tesznek. Nyilvános sétatereink beszélhetnek a vandalizmusról, melyet elkövetnek.

Busch Dávid városi főmérnök csak e napokban jelentette írásban a városi tanácsnak, hogy az alig pár év előtt létesített „Ezredévi emléktér” fiatal fái bokrait s üző löcséit barbár kezek megromgálták. Kérte is a tanácsot, intézkedjék, hogy köztereink hasonló rongálásoktól — amennyire lehetséges — megóvassanak.

Mikor a köztérrel illetően pusztításról hall az ember, lehetetlen föl nem habrodni azok ellen, akik elkövetik. Ha e sorok írójától függene: hasonló vandalizmusok elkövetőivel szemben nyugodt lelkiismerettel alkalmazná a botbüntetést.

Nagyvárad az utóbbi időkben dicséretes tevékeny éget fejt ki a közterek létesítése körül. Maga a város ezereket ad ki, hogy arra alkalmas helyek befásítsassanak. A város segítségére van a szépitési-egylet mely alig másfél száz taggal évek óta nagy összeget ad ki, hogy szolgálja a szépet s a szép mellett a közegészségügyet. Mert régen meg van mondva, hogy a fák a nagy városok tudói.

Előforduló alkalmakkor úgy el tudunk dicselkedni városunk intelligenciájával, holott a közterek pusztítása éppen azt mutatja, hogy ránk férne még egy kis értelmiség.

Más városokban a köztulajdonok — mint a milyenek a közterek is — a közönség védelme alatt állanak. Nagyváradon nem gondol vele senki, még a rendőr se.

Rimler Károly rendőrfőkapitány belátta, hogy a közterek megvédelmezése a vandalok ellen szükséges s mint halljuk javaslatot terjesztet a tanács elé, arra kérve

ezt: engedné meg, hogy a város által segélyezett öreg, munkatehetetlen embereket 5-6 hónapra keresztül használhassa fel a köztelekre való felügyeletre. E felügyelet alig kerülne többé pár száz forintraál, és sétatereink meg lennének védve a barbár kezek pusztításaitól.

Ugy tudjuk, hogy a tanács helyeselte a főkapitány eszméjét s meg is bizta az arra vonatkozó javaslat megtételével.

Ha az újrend meg lesz, lehet reménylenünk, hogy lassanként a vandalok leszoknak káros szenvedélyeikről s nagy költséggel előlított köztereink gyarapodni fognak a város szépségének és közegészségügyének emelésére.

Addig is azonban, míg az örök felülíratnának ajánljuk köztereinket az intelligens, mivel közösség védelmébe.

Uj eszmék, régi tervek.

Minden eszme uj addig, míg meg nem valósul és minden megvalósult eszme meghal, hogy mint tárgy vagy test tovább éljen.

Igy vagyunk mi nagyváradiak az örökös tervezetekkel.

Hogyha a sok közül megvalósul valami, akkor a sok tervezetés eleget tett a kötelességnek és hogyha az élet a megvalósult tervezetésre holta után kimondja, hogy helyes! akkor még a tervezető is meg van jutalmazva.

A tervezetések egyik ága volt egykor az ősi és iklódi pusztának megvétele a lat. szert. káptalantól és beolváztása Nagyváradba.

Az egészen iparos és kereskedő Nagyvárad nem értette meg az ebben rejő eszmét és amikor még meg volt az 1,800,000 ft. értékű regale kötvénye, nem törekedett erre, holott a pénz egy tömegbe gyurva hasznosabban nem lett volna elhelyezhető.

A kiválóan iparos és kereskedő Nagyvárad nem vagyoni helyzetének gyarapítására, hanem a meglévő vagyonnak elfecsérlésére törekedett.

A leghevesebb szónoklatot tartó városatyák a közérdek nevében, a tisztán gondolkozó fők a kultura érdekében, a mindent egyszerre követelő agyak, a haladás hatása alatt összevetett vállalatok törekedtek elköltetni azt, amit egy szerencsés gondolat, hosszas küzdelem és vasakarát halmozott össze.

Ma, mikor a kereskedelem pang, az ipar sanyarog, mindenki a kivezető utat keresi ebből a

tövisekkel gazdagon behintett berekből és mivel folytonosan a László malom bukását, a sertésveszt és tudja isten még milyen dolgokat hozott fel a baj okául, kutatni kell tehát e sorok írójának is, hogy miben áll a baj forrása.

Nektek, iparos polgártársak, bátran oda mutathatunk arra, hogy a vidéki heti vásárlóktól el vagytok tiltva, no mert magatok kezdtétek akkor mikor a vidéki iparosokat eltűntették Nagyváradról, pedig a vidéki iparos ha bejött, csak úgy költött, vagy még jobban mint magatok és pénzeiteket sem vitte ki, hanem itt hagyta, vásárolván ő is, mint ti szoktatok, ha hetivásárra mentek.

Azután nincs földművelő nép itt Nagyváradon, kire az ilyen nehezebb napokban támaszkodhatnátok, mert bizony a földművelő azon városból táplálkozik, melyben él és amikor a sertésveszt okoltjátok, magatok mutattok arra, hogy a vidék nem jó venni, vagy eladni vagy fordítva.

Mikor a László malom bukására hivatkoztok, ismét a vidék földművelő népe van előttetek, mely az ő gabonáját nem hozza be, hogy azután töletek vásároljon egyet-mást.

Hát miokból nem állít fel Nagyvárad város közönsége egészséges földművelő elemet, a mely a jó és balsorsban egyaránt a városhoz legyen kötve nem úgy mint a vidék, mely ma itt, holnap amott keres magának piacot.

Fel volt vetve a kérdés, mely megoldásra várt, felvettük újra, hogy nézzen utána Nagyvárad határa kibővítésének, ne csak palotákat emeljen, hanem életerős földművelő népnek is adjon helyet s ha hely nincsen, szerezzen.

Kun Gergely.

Az osztrák pénztárak kongresszusáról.

Bécs, augusztus 17.

Junius hó utolsó három napján Bécsben kongresszust tartottak az osztrák betegsegélyező pénztárak. Képviselve voltak egyesületi, kerületi, ipartestületi és üzemi betegsegélyező pénztárak, valamint néhány bányatársulad. Számszerűt képviselve volt 244 pénztár 363 kiküldött által. A kongresszusnak az volt a célja, hogy a betegsegélyezésről szóló törvény módosítása tekintetében, a törvény hiányainak megállapítása mellett egyöntetű eljárást határozzon el. A kormány ugyanis terbe vette a betegsegélyezésről szóló törvény módosítását és e célból ez év őszére a pénztárakat szaktanácsközmányra fogja összehívni. Hogy tehát a pénztárak képviselői kellően előkészítve és mindenben egyetértőleg járassanak el, kongresszust tartottak.

A „HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ” TÁRCZÁJA.

Festmények a milleniumi kiállításra.

— A „Hétfői Értesítő” eredeti tárczája. —

Írta: **Ember György.**

II.

Jendrassik Jenőnek „Vége” című olajfestménye elől nem lehet csak úgy könnyedén tovább állani.

Egy bájos ifju nő tépelt levélkét tart kezében, a levélke egy része már a földön hever. Nincs az a szemlélő, a ki el ne találja a levélke tartalmát.

Az ismerkedés, a szerelem édes perczei elmultak. A szegény leány remélt, hitt, szeretett. Tán egy szebbet, vagy még inkább vagyonosabbat nyert meg a hűtlen ifju. Talán szülei vagy rokonai ellenezték az egyszerű, kedves leány birhatását?

Vagy tán a jövő kecsgettette szebb, nagyobb kilátásokkal? Ki tudja! Csakhogy a fájdalom ott ül a kisirt szép szemekben.

Most állapodjunk meg egy kissé. Jendrassik egy nagy művészi nehézménnyel állott szemben s dicsőséggel teljesítette roppant nehéz feladatát.

Rendkívüli megfigyelő képességgel van megáldva e művész, a ki a sirástól megviselt szemeket ily igazán tudja a vásznon megtestesíteni. Hisz ki ne tudná, hogy a siró alakokat festőink többnyire elrejtett vagy aláborult, vagy kézzel eltakart arczczal festik.

Valóban nagyon szép mű. A kesersajtolt könyvek ott csillámlanak e szép leány szemében és magát az élő fájdalmat látjuk a szegény megcsalott lány alakján.

Mintha ajkaival fájdalmasan ejtené ki e nagy szót, hogy: vége! A magyar nemzeti muzeum tulajdona. A remek kép megérdemelte, hogy az a mi nemzeti kincsünk maradjon. Tanulságos és elragadó.

A szerelem és aljas érdek eszméivel teljes értekezésnél, vagy elfajta bölcselkedő vitánál sokkal többet mond ez az egyszerűségében művészi kivitelű gyönyörű festmény.

„Utolsó szerelem” a czime ama remek képnek, mely Margittay Tihámér ecsetjéből került ki, királyunk ő Felsege vette meg. Életemben ben csak most töprengtem a fölött a végzetes tévedés fölött, hogy mért nem vagyok én a király; hanem azért, vagy talán csak azért is királyi élvezetet szereztem magamnak. Leültem a bársonyos kórszékre és elnéztem vagy egy félóráig. A kép tárgya nagyon hasonlít a Jendrassikéhoz, csak hogy míg ott a viszony végével még új reményt gondolhatunk, hogy majd csak megvigasztalja szivecskéjét kárpótlásképen valami derék ember, itt a Margittay festményén az örök lemondás van találon, szerencsésen ecsetelve.

Egyszerű kis szoba, egy kis apácza-czella tünik szemünk elé. Egy asztalka mellett két régi alakú szék. Az egyik széken egy gyönyörű leány ül fejt szomoruan előrehajtván és úgy néz maga elé fájdalmas tekintettel.

Mellette egy angyalarczu apácza áll. Tán pár perczel az előtt állott fel régi káros székéről, hogy

a szomorkodó leány mellé lépjen. Kezét gyöngéden a leány kezére teszi és részvételt néz a leányka bánatos arczára s vigasztaló szavakat intéz hozzá.

Magasztosabb, lélekemelőbb tárgyat keresv sem találhatott volna e derék művész. Két alak az egész, és egy terjedelmes regényt olvashatni le róluk.

Szemeim odaszegződtek a rendkívül szép festményre. Mintha csak arról a rideg vásznonról az a két alak tovább akart volna kelni. Mintha csak az arczokon élet lett volna és beszédjüket hallottam volna.

A leányka szeme nemcsak gyönyörű, az apácza arczvonása nemcsak hű és kedves volt, de ott volt bennök a művész legnagyobb dicsősége és dicsőségének egyetlen próbája — a lélek. Mintha szomorú, lemondó, kedves, szelid tekintettel valóban élne és fájdalmának panaszát suttogná el kivánatos kis ajakával.

Szemlélgetve szőttem tovább képzeletben a történetet. Igen. Vannak hű, odaadó, tiszta, nyílt, kedves és igaz szívű teremtesek, kik az egyetlen, hatalmas első szerelem égi erejével ragaszkodnak egyetlen egyhez, kit ez emberen kívül nem szeretnek soha többet. Kik nem a testnek, hanem a léleknek áldozták oda végtelen szeretetüket. Kik nem az érzéki kéjelgés és élvezetben találják örömüket, hanem a férfit egész lényében, összhangjában, megjelenéséért, modoráért, szavaiért, jóságáért és lelki tulajdonságáért szeretik. Igen, vannak teremtesek, kik kedvesöknek gyöngéd ölelését, hajának, arczának megsimogatását, édes, drága csókját soha, másnak csókjával föl nem cserélik. Ezek a földi angyalok, kik csak

Az osztrák kormány is nagy érdeklődést tanúsított a kongresszus tárgyalásai iránt, a mennyiben a maga részéről kiküldte: Krticska lovag osztálytanácsost, dr. Breicha miniszteri titkárát és Koberz főbányabiztosát. Bécs város tanácsa és a kereskedelmi és iparkamara is képviseltette magát. A bécsi és prágai balesetbiztosítási intézetek igazgatói is jelen voltak és végighallgatták a tanácskozásokat.

A kongresszus elé került tárgyalmányokat igazolta legjobban, hogy mennyire szükséges volt annak egybehívása és a nagy szakavatottsággal vezetett és lefolyt tanácskozás igen bő tanulmányi anyagot nyújtott arra is, hogy a magyar betegsegélyezési törvények és magának az intézménynek a hiányait alaposan megismerhessük. A tanácskozáson végighuzódott az az elv, hogy minden munkásintézmény maguktól a munkásoktól vezetendő és lehetőleg megkímélendő a munkások a hozzájárulás terheitől. —

Átérve a kongresszus tanácskozására, meg kell jegyezni, hogy a bányatársulások képviselői igen sok időt vettek igénybe panaszuk és sérelmeik előadásával és igazán oly dolgokat mondtak el, a mik nemcsak a törvénybe, hanem a humanitás legparányibb fogalmába is ütköznek. Egészen 2 frt 50 krig vannak le havi tagjárulékokat a bányászoktól és a táppénzt napi 45 krjával kapják. Ha huzamosabb ideig betegek, akkor nyugdíjba küldik őket havi 12—15 frt. segéllyel. A kongresszus ki is mondta, hogy felhívja a kormányt, miszerint a bányatársulások megszüntetésére haladéktalanul tegye meg a szükséges intézkedéseket; a felszólított társulások tagjai a kerületi, vagy egyesületi pénztárakba és balesetbiztosítási intézetekbe utalándók, ugyanazoknak adandók át a tartalék-alapok is. A rokkantak, özvegyek és árvák biztosítása elkülönítve a betegsegélyezéstől rendezendő a már megszerzett összes igényjogok épségen tartása mellett.

A napirend első pontjánál a biztosítási kötelezettség kiterjesztése mondatott ki. A biztosítás keretében vonatnak: a kisiparban elfoglalt egyének, a házi események, a kisiparosok, kiscgazdák és a kivételek megzúntítandók. A helyi viszonyoknak megfelelő átlagos munkabérek és a természetben adott bérek megállapítása a biztosítottak közbenjöttével történjék. A tagsági jogok munkanélküliség esetén 10 hetre terjesztendők ki. A 10-dik hűben kérheti a tag önkényes taggá való felvételt. Munkanélküli egyének tagságuk fentartása esetén csak a reájuk eső járulékok fizessék, t. i. a munkaadói hozzájárulás nélkül. Csak ideiglenesen, illetve átmenetileg alkalmazott munkások után a munkaadók legalább egy heti járulékot fizessenek egészen sajátjukból. Az átmenetileg foglalkoztatott egyének igényei a törvényes legcsekélyebb mértékben állapítandók meg. Nálunk Magyarországon ezt fölösleges volna behozni, mert az általános munkásbetegsegélyező pénztáron kívül egyik pénztár sem nyújt többet a törvényes minimumnál. Kimondta továbbá a kongresszus, hogy a tartalékalapra a jövőrele-menk csak 5°/₁₀ fordítandó. Eddig ott is 10°/₁₀ a minimum.

A pénztárak szolgálmányaira nézve kimondta a kongresszus, hogy a betegsegély a megbetegedés napjától kezdve fizetendő. Ehhez képest még egy napi

keresetképtelenség (rokkantság) esetén legfeljebb egy évig segélyezendő a beteg. A táppénz legalább a napi 100°/₁₀-ának magasságát érje el. De ehhez az állam is járuljon hozzá. A szülési segély 6 hétre terjedjen. Önkényes nőtagok 10 havi tagság után élvezhetnek gyermekágy-segélyt. — A pénztárak feljogosítandók arra, hogy a területükön kívül megbetegedő tagjaiknak orvosi kezelés, gyógyszerek és egyéb gyógyászati segédeszközök helyett másfélszeres táppénzt adhassanak. A temetkezés költségeinek biztosítása, mint az elhalt egyén hozzátartozóinak biztosítása szervezendő és pedig mint előzetes intézkedés az özvegy- és árvasegélyezésnek. Az igényjogosultság megszüntéig segélyezett tagok igénye a temetkezési járulékok beszedése után biztosítandó. A lábadozó betegek ellátása a pénztár alapjából törvényesen megengedhetőnek mondatandó ki. Az orvosi szolgálat nyilvános testületekkel (közsegek, kerületek és országrészekkel) együtt szervezendő. A betegsegélyező pénztárak által vidéken fizetendő orvosi díjak törvényesen szabályozandók. A gyógyszer-tári ügy államosítandó, addig azonban a betegsegélyező pénztáraknak nyújtandó árkedvezmény törvényesen állapítandó meg. A gyógyszer-ársvábvány a betegsegélyező pénztárak képviselőinek meghallgatásával állapítandó meg. A betegek gyógykezelése és ápolása a közkórházakban és szülészeti intézetekben díjtalan legyen. Ezen intézetek vezetésére a pénztári szövetségeknek megfelelő befolyás biztosítandó.

A napirend 2. pontja igen élénk vitára adott alkalmat. Az előadók statisztikai adatokkal bizonyították, hogy a szegényápolás (Armenpflege) költségeinek igen tekintélyes részét áthárították a betegsegélyező pénztárakra a nélkül, hogy az állam vagy a törvényhatóságok akár csak a legcsekélyebb támogatásban is részesítenék a pénztárokat. A munkások és részben a munkaadók is kénytelenek voltak saját penzükön a szegényeket is segélyezni, ami azonban nem az ő dolguk volna. Kimutatták, hogy pl. Bécsben a szegényházakban minden egyén napi 28—39 krba, vagyis átlag havonként 5 frtba kerül. A munkások által fentartott üdülő menházban a napi ellátás egy-egy lábadozó beteg után 1 frt. 20 krba kerül. Hogy most már milyen a különbség az ellátásban, azt mindenki könnyen bírálhatja meg. Erős szemrehányást tettek a hatóságoknak és a kormánynak, hogy a helyett, hogy támogatják a fiatal betegsegélyező pénztárak intézményeit, arra törekednek, hogy minél többet vonjanak el tőlük az általános szegényellátásra.

A betegsegélyező pénztárak kénytelenek a rokkantakat, meg a munkanélkülieket is segélyezni. Az előbbieket azért, mert az állam nem szervezte meg a kötelező rokkantsági biztosítást; az utóbbiakat pedig azért, mert a munkaközvetítés nincs rendezve és a munkanélküliek megúván munkakeresés végett az egyik gyárból a másikba járni igyekeznek hogy beteg állományba jussanak. És mindezek dacára az állam mivel sem támogatja a pénztárokat. Az államnak kötelessége volna a rokkant-, özvegy- és árvasegélyezést közkölt-ségen szervezni. A pénztári járulékhöz az állam, a munkaadó és munkás egyformán járuljanak hozzá, mind-egyik egyharmad részszel, vagy pedig a jövedelmi

adóra vetendő pótlék útján szereztessék be az egész járulékat. A betegsegélyezési intézményt nem azért szervezték, hogy azzal a munkásokon segítsenek, hanem azért, hogy a szegényellátás nagy terhenek egy tetemes részt átruházzák a munkásokra és részben a munkaadókra. Az államtól követelik a központosított munkaközvetítési intézet szervezését, melynek vezetése azonban kizárólag a munkásokra bízandó.

A munkásosztály egészségügyének rendezésére és javítására a kongresszus kimondta, hogy a gyár- és műhelyfelügyeletbe a betegsegélyező pénztárak igazgatósági tagjai és orvosai is bevonandók, továbbá, hogy a lakásügynek hatósági rendezése nélkülözhetetlen kel-ke a munkásvédelemnek.

A napirend 3. pontjánál „a betegsegélyező pénztárak viszonyát a balesetbiztosításhoz” tárgyalták. Ennél a pontnál előre kell bocsátanom, hogy Ausztriában kötelező balesetbiztosítás áll fenn és pedig a betegsegélyező pénztárak tehermentesítése céljából. Balesetnél a pénztárak csak négy hétig adják a táppénzt és a 20-ik naptól fogva a balesetbiztosítási intézet segélyezi az illető beteget. Nálunk ugyan még ez sincs szervezve — a mire pedig nagy szükség van — és az osztrákok már is tovább mennek ezen a terepen a mennyiben azt követelik, hogy a balesetbiztosítási intézet mindjárt a baleset napjától kezdve legyen köteles a beteget segélyezni, mint hogy ennek a biztosításnak ez volt az eredeti célja. Több pénztár képviselője az iránt panaszkodott, hogy a balesetbiztosítási intézetekkel nagy küzdelmük van, mert ezek az intézetek úgy a pénztárokat, mint a tagokat igyekeznek megkárosítani, minél kevesebb terhet magukra venni és óriási tartaleket gyűjteni a munkások és segélypénztárak rovására. Panasz merült fel az iránt is, hogy egyáltalán későn állapítják meg a segélyösszeg magasságát.

Az előadók konstataáltak, hogy a balesetbiztosításnak különválása a betegsegélyezéstől oly ellentéteket teremtett, melyek a racionális munkásbiztosításnak kárára valók. A betegsegélyező pénztárak tervezett tehermentesítése nem következett be. A tapasztalat az ellenkezőt igazolja, úgy, hogy a pénztáraknak nagyon óvatossáknak kell lenniök, hogy magukat és tagjaikat a balesetbiztosítási intézetek megkárosítása ellenében megvédhessék. Ennek tudatában a kongresszus azt követelte, hogy a 4 heti várakozási idő szűnjék meg és hogy az intézetek kötelezzenek az összes baleseti költségek viselésére; ide értve a gyógyköltségeket is. Továbbá követelték, hogy a balesetbiztosítási intézetek kötelezzenek a betegsegélyező pénztáraknak, az általuk a balesetbiztosítási intézetek számlájára fizetett baleseti segélyösszeg 10°/₁₀-át, kezelési költségül megteríteni. A betegsegélyező pénztárak és tagjaiknak a balesetbiztosítási intézetek megkárosítása elleni védelemre azt követelte a kongresszus, hogy szüntessék meg a balesetbiztosítási intézetek befolyását a betegsegélyező pénztárakra; hogy továbbá a pénztári orvosok kötelezzenek minden, meg a látszólag csekély mérvű balesetet is a pénztáraknak bejelenteni és végül, hogy a tagok felvilágosítandók igényeik felől.

Kimondatott végül, hogy a baleset elleni biztosítás kiterjesztendő az összes, eddig kizárt bér munká-

egyének a számára élnek és más soha meg nem közelítheti.

De hát a kedves ifju elhagyta. És őt angyali szépségeért az udvarlók egész tábora venné körül. De nem, nem! A szíve nem tud kárpótlást találni sehoh, mert neki, csak az az egy volt mindene. Elhagyta, elment messze, messze az ifju, a honnan nincsen soha többé visszatérés.

És e meghalt kedves ifju után sóhajtozva, könyezve bemegey az a zárdába. Lemond a világról és gyönyöreiről, melyek amugy is elmúlnak, miként a szappanbuborék. Angyal, rózsás kis ajakát nem érinti többé senki a világon. Lemond mindenről és hátralevő napjait, ifjuságát, annak minden álmát, földi boldogságát Istenének áldozza fel.

Azok az édes tekintetű, beszédes szemek mintha ezeket mondták volna el nekem.

Ha Margitay soha életében nem festene többet, nevé ez egy remekművel késő időkre megörökítette.

Bihari Sándorról szölok még. Nagyon jó megfigyelője a népies mozzanatoknak, melyeket művészi kézzel ecsetel. A festmény címe: „Az ő nótája.”

Egy pár szál cigány húzza a kocsmában. A mulató legény oda inti a primást és füttyüli kitarató buzgósággal a cigány fülébe az ő kedves nótáját. Ezt huzd hékám, az Árgyélusát! Akik csak ismerjük e nép mulatságát, mindnyájan kedvre mosolyodunk e találó kép szemléletekor.

Befejezem K nopp Imre az „Az elhagyatott” című olajfestményével.

A templomban esküvő van. A lakodalmas nép

az oltár körül. Az ifju pár épen esküszik. Verőfényes öröm dereng az arcokon. De ellentétül a templom bejárájához közel egy ifju nő sirva borul a padra. Az elhagyatott sir azért a hűtlenért, a ki most a másilnak esküszik örök hűséget, a ki neki Isten tudja hányszor esküdhette, hogy a sűrű, siron túl el nem válnak egymástól.

A gonosz szívek meg-megújuló története. Sir az áldozat s a gonosz diadalittasan nevet. Ne sirj, szegény elhagyatott teremtes. Ne sirj! Van Isten a ki te rád gondot visel, s a ki azt a betyárt keményen megbünteti.

Az igazság Istene nem nézheti el azt, hogy a bűnt, a hamis esküt kegyetlenül meg ne büntetné.

A ki magasabb gyönyörökben leli kedvét, keresse fel a kiállítás e nevezetesebb festményeit. Meg fogja látni, a hogy van az életben lélekemelő költészet is, mely a mindennapi közönséget, a földi lét rabjának lelkét is az egekhez közelebb emeli.

Siralmak könyve.*)

— A „Hétfoi Értesítő” eredeti tárczája. —

Írta: Nagy Endre.

Harmadik könyv. I. Fejezet.

1: Az apai szerem fénye eltűnteti a pupot, megszépíti az arcz torz vonásait és világosságot önt a hűlye elmébe

2: A legszebb, a legjobb, a legokosabb valék én az apám szeméből kisugárzó fény világításában

*) Szerzőnek saját alatt lévő könyvről.

3: Behunyódtak a szemek, elsötétült az apai szeretet színes fénye és a közönyös szemek szürke világában rut, gonosz lettem én

4: Lecsüggesztem kibontott zsenge szárnyaim és a földre kuporodom kicsinységem tudatában

5: Töröljétek le könnyeiteket, rejtsetek el szomorú arcotok ti gyászolók, mert im idegenek közelednek

6: Idegenek közelednek és látni fogják, mint gyászoljátok ti en-en magatokat, mint sirtok ti en-en bajaitokon

7: Sirunk, zokogunk, tépjük hajunkat, midőn eszünkbe jut a mi vesztésünk és elsimulnak a szomorúság ránczai, midőn nem érezzük az Ő hiányát

8: Földi bajok tartják lenyűgözve gyászunkat, a porban vergődik az tehetetlenségében és nem tud magasra emelkedni

9: Azt hívök, az élet fonála vala az, mely az Ő halálával szívünkben megszakadt és ime tovább élünk mi vérző sebtünkkel

10: Nem érezzük mi az élet örömeit, a nap derűjét, a vihar nedves hidegét, de érezzük az éhséget és szomjúságot, eszünk és iszunk mi

II. Fejezet.

1: Zuhogj, zuhogj csöndes őszi eső! Szomorú az égnek arca és könnyei ápolják a föld termékeit

2: Szomorú vala az Ő arca is és en-vérével ápolá szívének szeretett hajtásait

3: Végtelen mező másnak az élet melyen az öröm tarka virágai nyílnak

sokra, a háziiparban elfoglaltakra, a kisiparosok személyére, kik csak egy két segéddel dolgoznak és az ácsokra oly balesetek után, melyek a munkatelepen fordulnak elő. Eddig ezekből kibuvót kerestek az intézetek és csak akkor segélyezték az ácsokat, ha az épületen történt a baleset. Szigorítani kívánják a büntető eljárást is a balesetet be nem jelentő munkaadó irányában és a pénzbírság helyébe elzárást hoznak javaslatba.

Fizetés készpénzzel!

— Egy életre való intézmény —

A mai hitelgazdaság állapotát a legtöbb ember úgy fogja fel, hogy szükségleteit kizárólag csak hitelben szerzi meg, még akkor is, ha pénze van és rá nézve előnyösebb volna a készpénz fizetés.

És ez a szokás már annyira elharapódzott a mi társadalmunkban, hogy a vásárlások 60-90%-a tényleg hitelben történik. Pedig ez a körülmény nagy veszélyt rejt magában úgy az egyes vásárlókra, mint a hitelt nyújtó kereskedőkre és iparosokra egyaránt és e mellett jelentékeny kárt okoz a nemzet vagyonsodása szempontjából is.

A bevásárlók ugyanis hitelben vásárolhatván, nem csak a túlköltségre hajlandók, hanem rendszerint drágábban is vásárolnak, mintha készpénzzel teljesítenék vásárlásaikat; e mellett az áruk minősége is harmadrendűre lesz előttük és mit sem törődnek azzal, ha silányárakat kapnak, csak hitelben kapják. Hogy pedig ez milyen ésszerűtlen és romlásra vezető gazdálkodás, azt felesleges bővebben kijelenteni.

De nem kedvez a mai helyzet a kereskedőnek és iparosnak sem, mert habár azon tudatban, hogy áruát hitelben kénytelen tovább eladni, silány és olcsó áruk beszerzésére és ezeknek értékükön felül való eladására is törekszik és így akarja magának a kihitelezett s rendszerint túlságosan magasra rugó összegek időközi kamatait biztosítani, — ezért nem ér.

Ugyanis a bevásárlóknak reális alap nélkül való túlköltsékeése évente jelentékeny összeg leírására, elvesztésére kényszeríti és így a kamat vesztés és behajthatatlan követelések összege oly magasra rug, hogy még az esetben is ha készpénzzel vezeteti üzletét — a mi manapság a legritkább esetek közé tartozik — állapota egyre bizonytalanabbá lesz, mert hova-tovább üzemenek bázisává a bevásárlók legtöbb esetben ingatag gazdasági egyedisége válik.

Ily gazdasági szervezet természetesen nem alkalmas arra, hogy a nemzet vagyonsodását előmozdítsa, de egyenesen arra szolgál, hogy azt megakassza sőt apassza.

Melegen kell tehát üdvözlönnünk minden olyan intézményt, mely e fentebbi bajok elhárítására törekszik.

Ilyen intézmény a Budapesten nem rég létesült „Általános visszatérítési pénztár társaság”, mely működését a fő és székvároson kívül az egész országra kiterjesztvén, városunkban is bír képvisellel.

A szóban forgó intézmény alapeszméje feltétlenül helyes és célravezető. Azonban mint minden intézménynek, úgy ennek is csak a közönség adhatja meg a lelkét az által, ha azt igénybe veszi és a benne rejlő alapeszmének kifejtésére képesíti.

Az intézmény alapeszméje odairányul, hogy minden ember csak annyit költsön, a mennyit tényleg költhet és költsékezésben is takarékoskodjék. Ezen minden esetre figyelmet érdemlő eszme megvalósítására úgy hat közre, hogy a készpénzért vásárlóknak az illető kereskedők minden bevásárlási összeg után a szóban forgó társaságtól vásárolt megfelelő értékű ingyen visszatérítési szelvényeket ad, melyek ha 100 koronára növekednek a visszatérítési pénztárnál 100 korona értékű kötvényre, mely takarékbetét kötvényt képez, becserelehető.

Ezen visszatérítési kötvények évenként kétszer törlesztési huzásban vesznek részt és így megtörténhetik, hogy a különben 90 év leteltével visszafizetendő 100 korona névérték már az első második, vagy a további évek valamelyikében már kifizetettik.

Minden esetre rejt a bevásárlóra nézve a most említett esetleg nagyobb előnyön kívül tényleges oly előnyt is a szóban forgó intézmény, mely annak igénybe vételét indokoltá teszi, ilyen a tényleg és okvetlenül előálló bármily szerény tőke megtakarítás, mely átlag 1000 fit. évi vásárlásnál évenként 40 forintra tehető, emellett felköli a takarékoság ösztönét és az előre látást, mely nem engedli a takarón való túlnyújtózkodást.

Ezen kívül nem hagyható figyeimen kívül az a közvetett előny sem mely a bevásárlókra a kereskedők és iparosok javult helyzetéből okvetlenül előáll. Ugyanis a kereskedő áruát kizárólag vagy legalább legnagyobb részben készpénzért adván tovább illetve el, abba a helyzetbe jut, hogy egy részt a behajthatatlan követelésektől és így jelentékeny veszteségtől és javarészen az időközi kamatok elvesztésétől is megszabadul ezen felül a maga bevásárlásait is készpénzben eszközölvén olcsóbb beszerzési forrásokhoz juthat, a minnek aztán a tisztességes verseny törvénye szerint az lesz a következménye, hogy bár ily állapotban az előbbinél nagyobb jövedelmezőség mellett áruát a készpénzen vásárolóknak a visszatérítési jegy átadásán kívül olcsóbban bocsáthatja a vásárló közönség rendelkezésére.

Csak természetes aztán, hogy ily gazdasági viszonyok közt a mai nemzetvagyonsodás iránya megváltozik és egyre izmosodni fog, a mi is-

mét viszsahatásában a kereskedő és iparos valamint a bevásárló közönség jólétére fog jelentékeny befolyást gyakorolni.

Ezért üdvözlöjünk melegen az „Általános visszatérítési pénztár társaság”-ot, abból az alkalomból, hogy működését városunkra is kiterjeszteni igyekezik és így csak természetes, hogy kereskedő és iparos polgártársaink figyelmét az említett intézményre különösen felhívjuk.

Dr. Sarkadi Lajos.

Forogjon a föld.

Nagyvárad, aug. 23.

Ha nem bögnének a levágásra szánt barmok; ha nem esámcsognának a faló szájak, akkor azt kellene hínünk, hogy nincs élet a Sebes Körös két partján, hanem mélységes álmukat aluszzák az emberek.

Mert minálunk a társadalom egyedüli funkciója az emésztés. A gyomor a központ, a többi szervek csak adójukat róják le munkájukkal iránta.

Öt hónapig tart évenként a szini szezon és ez idő alatt is csak azokat a darabokat nézzük meg, a melyek „könnyen emészthetők”. A tragédiák, klarszikus vígjátékok a lomtárba kerülnek, mert azok „nehezen emészthetők”.

Igazán azt kellene hínünk, hogy az embernek nincs más szükséglete, mint az evés és más célja, minthogy élte pályája alatt egy bizonyos tekintélyes súlyt érjen el földi hüvelye. Mert hát így van ez minálunk, Szt. Lászlónak dicső városában.

Három napi lapja is van a városnak. De ez korántsem a magas kultúra signuma, hanem azon magasra fölesigazott igényeket jelzi, melyekkel a mi közönségünk a szenzáció iránt viseltetik. Egy-egy ambiciózus író ember alig tud fél évi hazalás után annyi előfizetést gyűjteni, amennyivel könyvének nyomtatása költségeit fedezhetné. Ugy kell neki! miért nem árul inkább maronit az utcasarkon. Abból könnyebben megélhet.

Mindezek után, mi, akik e társadalomnak érdekei mellett állottunk minden időközön sikra, azon kérelemmel járulunk a fölséges közönség színe elé: méltóztassék már egyszer fölbredni apathikus álmából és bizonyítsa be, hogy mégis forog a föld!

Az állandó színházzal végezzenek már egyszer és ne iparkodjanak mindenféle neveltséges fogással gátat vetni létesülésé elé.

A Szigligeti Társaság tartsa lehetőleg minden hónapban meg irodalmi matinéit és serkentse — bár eleinte nem is anyagilag — azon fiatal írókat a munkára, kikben a kezdet nehézségeitől való való félelem nyomja el a munka-kezdvet.

Amit megtett Nagy-Bánya, egy kicsike város, tegyük meg mi is azt. A nyári időszakra hívjuk meg valamelyik festőművésznket itteni tartózkodásra, ki bizonyára szívesen eleget fog tenni meghívásunknak tanítványával együtt ha — műtermeket ajándékozunk neki.

Hogy ennek mily haszna volna művészi életünk föllendülésére, azt nem is kell bővebben fejtegetnünk. Emelkednék ezzel a képvasárlási kedv, a közelségben megtörné az a hideg közöny, gyakran tudatlanság, melylyel a festőművészet iránt viseltetünk.

Szóval éledjünk már egyszer. Meglehet, hogy akkor talán Bock-szivar helyet regalitást fog kelleni szívunk, de higyjék el nekünk mélyen tisztelt uraink, hogy a regalitásszal is meg lehet élni valahogy . . . nehezen . . .

Közgazdasági érdek.

Nagyvárad, augusztus 18.

Hangzatos czim, sovány társadalom! Nagyvárad város közéletében általános a panasz, hogy gabna-vásárunk éppen semmit sem ér.

A vidéki szekeresek alig hoznak be gabonát hanem elviszik B.-Ujfaluba és más vidéki helyi központokba, ahol úgy bánnak velök, ahogy kell.

Ezen panasz folytán rámutatnak a kövezetvám és vásárvám jövedelmének csökkenésére.

Ez még tűrhető volna, hogyha csak ennyi bajt idézne elő; azonban más helyen is bajt okoz.

A vidék népe elszokik Nagyváradtól lasankint, vásárait nem látogatja, iparának és kereskedelmének kárt okoz, magával visz egy csomó embert más helyi központra, a város jellege alááll és saját érdekünk folytonosan fel van áldozva anna

4 : . . . Gyilkos veszélyekkel ékelt ösvény volt Nékie az élet, melyen minden lépésnél ott settenkedett a halál . . .

5 : . . . Minden életpályának halál a vége, de az égből eredt benső szózat elhessegeti másnak a halál rémes gondolatát . . .

6 : . . . Hóhéra volt neki e benső szózat, mely minden időben fülébe suttogetta a szörnyű „Memento Mori”-t . . .

7 : . . . Megvalának számlálva az Ó órai és mégsem zsákmányoló Ó ki a perczek örömeit . . .

8 : . . . De kizsákmányoló Ó a pillanatok hasznos munkáját, mert nem vala Ó benne szemernyi önzés, csupán csak mások javán óhajtott munkálkodni . . .

9 : . . . Pedig vala Ó benne is érzés; épek valának fülei a hangok, szemei a színek, inyje az iz iránt. De fölszabadítá az Ég lelkét a földi kötelekekből és tudott Ó szeretni, tisztán, amint nem tudnak szeretni földi lények . . .

10 : . . . Nagy vala az Ó szíve és minden ügyefogyottnak kitérá azt hajlékul. Oh jaj, oh jaj! Megszámálhatatlan az ügyefogyottak sokasága e siralomvölgyben! Nem látá Ó, hogy szíve telve van már, csak azokat siratta, kik kívül maradtak . . .

III. Fejezet.

1 : . . . Megállj, megállj, te égi tünemény! Megállj, megállj, te égi fényugár . . .

2 : . . . Zsong-bong szívemnek minden szála, zürös zavar ül lelkemen . . . Álom volt ez? Vagy csodák csodája, hogy az Édes beszélt im velem? . . .

3 : . . . Apám valál Te nem rég, nyakadra fontam karjaim, és most elröppensz előlem égi gyorsasággal, mint az ifjuság, vagy a gyermek boldogsága . . .

4 : . . . Kibontom lelkem szárnyait, a földön a hüvely . . . Követlek Édes az ösmeretlenbe, lenn nincs már számomra hely . . .

5 : . . . S rám nézett Ó szelid szemekkel s megszólalt csodás hangokon. Nem rezgett a lég, nem mozgott az ajk s szívembe csengett mindegyik szava . . .

6 : . . . Maradj, maradj, te dőre ifju; maradj, maradj édes fiam . . .

7 : . . . Jövődhez kötnek láthatatlan szálak, Isten szakíthatja szét csak azokat! Taposatlan vár rád jövő léted útja, Isten akarhatja téríthet onnan vissza csak . . .

8 : . . . Csirájában még a gyermek-lélek, mely tetőled várja életét; bölcsőben ring még a gonosztevő, ki tőled várja földi bűnhődését . . .

9 : . . . A sirás az Isten adománya, ki könnyet ád, ád az mosolyt is. Tarka szövet az élet fátyola, napsugárból s gyászfonálból szötte Isten azt . . .

10 : . . . Szomorú az élete annak, ki önmagát szereti csupán, de ki másnak szenteli az életét, észrevétlen kapja a gyönyört . . .

11 : . . . A büszke gőg az élet céljául a boldogságot írta föl magasba. Hajhásszák az elérhetetlent; megalkotják en-világukat és mindent en-céljaikra magyaráznak . . .

12 : . . . Ránk raká az Ég az élet terhét s hordoznunk kell panaszhang nélkül; megjárjuk az élet hosszú útját, s az Égtől várjuk érdemelt jutalmunk . . .

13 : . . . És a csöndes megnyugvás hitében meglásd, nem is oly nehéz a teher; boldog az, ki zenedésre várva, néha-néha virágra is lel . . .

14 : . . . Eltűnt a látomány, ébredezett a hajnal és új életre kelt a világ . . .

a nagy gondolatnak, hogy minél nagyobb jövedelmet produkáljunk a városi pénztárban, ha saját megkárosítatásunkkal is.

A közbeeső vámok nagy száma, a fizetések folytonossága és a vámdíjak felemelése mint láthatatlan kezek nyulnak érdekeink alá, hogy a földről fel, a levegőbe emeljék azokat.

De még ez nem minden.

A gabona vásár minden felügyelet nélkül áll.

Az a városi tisztviselő, ki bódéjában ül, írásban mutatja ki a megmázsált gabona mennyiségét, azonban ennek hiteleségét a vásárlók el nem ismerik.

Amikor keressük ennek okát, megtaláljuk a b-ban, hogy a mázsák nem hitelgerjesztők.

A vidéki eladó, ki mindig hajlandó a gyanuszkodásra, nem bízik abban, hogy a napszámok helyesen teszik-e a mérést? de még hogyha helyesen teszik is azt, az igazolványt kiállító tisztviselő távolabb volta miatt, kételkedne a bemondás valóságában.

Azután még az is ott áll, hogy a vevő alkuszai mindent elkövetnek arra, hogy magoknak jövedelmet szerezzenek.

A vevő saját mázsáin újból lemeríti a gabonát és nem a városi mázsának ad hitelt hanem a magáénak.

Egy gabonás zsák súlyáért levon két kilogrammot, apadóra szintén két kilogrammot s így négy kilogramm megy le a fizetésnél. Na most már az eladó nem érti, hogy miért kell neki apadót adni akkor, mikor eladja a gabonát súly szerint? miért kell neki az egy kilogrammot sem nyomó gabonás zsákért fizetni, vagy inkább még egy kilogrammot levonásba adni?

Ezek az állapotok, párosulva egyéb apró mesterkedésekkel, minők a mázsának lábbal való emelése stb. visszariasztják tőlünk az eladót.

Uraim, eladó urak! nem volna-e czélszerű a nagyváradi gabonavásár érdekében valamit tenni ami előnyére válnék önöknek is, a városnak is.

Barázdás Gábor.

STERN LAJOS Nagyvárad

Bémer-tér, Poynár-féle ház.

Legnagyobb raktár

férfi és női cipők, kalapok, fehér és színes ingek, gallér- és kézelőkben dus választék. A legújabb „Kneipp-saruk”-ban és mindenféle esernyők, nadrág-tartók, inggombok **mélyen leszállított áron beszerezhetők.**

Óriási választék elegáns nyak-kendőkben.

Színházi krónika,

avagy francoziál:

Chronique scandaleuse.

Irtá: Q.

Egy kis város vendéglőjének table d'hôte-jába iratkoztam be egyszer. Az első ebédnél először is burgonyalevest hozott a pinczér. A burgonya levest nem szívelem. No de se baj! Majd jön a többi fogás, gondoltam magamban. Azután zöld-bab következett. Ezt is érintetlenül hagytam, de elfojtva elégedetlenségem korgását, újra várakozó álláspontot foglaltam el. A zöld bab után sárga répa jött. Brr! Sárga répa! Hanem hát legyünk türelemmel! Itt úgy látszik a végére hagyják a csattanóját, gondolám. De mikor a sárga répa után egyenesen a zárszót hozták, a fekete kávé, már akkor nem gondoltam semmit, hanem kalapomat fölcsapva ott hagytam az egész vegetáriánus bandát...

... Sándra szemmel néztük eddig is a mi színtársulatunk főztét, de isteni türelemmel halgtunk; elpalástoltuk fanyar kedvünket, a savanyu arcokat, melyek az egyes fogások után támadtak. De már most idestova szebb hazába megy vigadni a madár, nemsokára bucsuzunkunk kell és az állapotok még mindig nem javultak.

Bizony erősen cserben hagyott bennünket azon

bizalom, melynek a szünügyi bizottság is fényes tanujelét adta akkor, midőn egy néhány szavas távirati ajánlkozásra egyhangulag Megyeri Dezsőnek engedte át a bódét. Ez a kis csatlódás megtanít a jövőben arra, hogy nem szabad optimistáknak lennünk és hogy a jó komikus nem föltétlenül jó szindirektor is egy kalap alatt.

A szezon elején is ott volt már a primadonna kérdés, ahol ma. A primadonna-kérdés még mindig meg van, de primadonnája még mindig nincs a társulatnak.

Áldor, Turchányi, Forrai, Lányi Réthy. Szép névsor, szépen hangzik. E nevek viselőinek éneke már kevésbé szépen hangzik, semmiesetre sem oly szépen, mintahogy azt a publikum füle megkívánná. A publikum várta az ösmeretlen igazi primadonnát és hallgatott; Megyeri Dezső látta, hogy a publikum hallgat, azt gondolta hát, hogy ergo meg van elégedve szörnyen.

És maradtunk primadonna nélkül.

Baritonistája nem volt a társulatnak. Most van ugyan, de jobb arról nem beszélni. Non parlons nous plus!

Bonvivant... olyan nincs. A lírai szerelmesnek jutott az is.

Naiva Cserny Berta, aki drámai hősnő drámai szende és naiva egy személyben.

Látjuk tehát (a publikum nem csak e sorokból győződött meg róla), hogy az erők fogyatékosak.

És még e fogyatékos erővel is mily rendetlenül bánnak el!

Áldor Juliska, aki a koloraturára volna hivatva, könnyed soubrette szerepeket kap.

Turchányi Olgát, a soubrettet drámai szerepekben léptetik föl.

Réthy Lina, az egyedüli jóhangu és képzett énekesnő csak nagy néha és akkor is vasárnap délután jut szerephez.

Mezey Mihály tudvalevőleg a legjobb tenoristájá a vidéknek. S mit láttunk eddig? Azt, hogy e kitűnő énekes alig kapott az egész szezon alatt egy-néhány apróbb szerepet, míg ellenben Rózsahegyit, a kiváló naturburschot annál inkább kényszerítik a danolásra, akár van rá kedve, akár nincs.

György Ilona nagy sikert aratott első felépésével, mint drámai szende. Ennek okából most már jukker asszony és naiva szerepeket mérnek rá. Et nunc veniam ad...

A műsor, az egyszerűen ketségbeejtő. Gyermekablónő, Sötét Titok, Goldstein Számi, Három Kázmér, Holtomiglan, a Fekete orvos, Párisi Vakleány, Két Árva, Rika, Télen, stb.

Persze azt fogják rá válaszolni, hogy mind a darabok Pesten is telt házak mellett adattak. Csakhogy Budapesten bő választék van a műélvezetekben; ha valaki a kurtaszoknyás Muzsát óhajta látni, teljék gyönyörűsége benne; de nálunk egy színházban játszának és akkor is csak öt hónapig, igazi művészetet akarunk hát élvezni, vagy semmit.

S elvégre is Nagyváradon az orfeumok szezonja télen vagyon köztudomás szerint...

Drámai előadást alig láttunk itt-ott s akkor is üres házak mellett; mert fogyatékos színpadra fogyatékos nézőtér a felelet.

Itt van a szeptember, itt a fekete kávé!

És a publikum álmélkodva fog fölkiáltani.

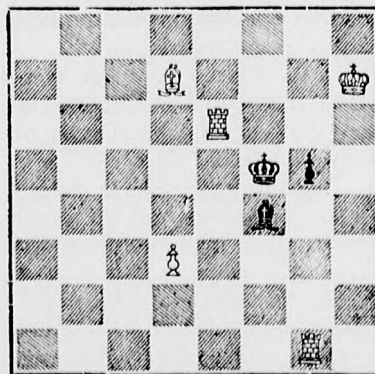
— Hát már is csukják Thália templomát? Hiszen még ki sem nyitották igazán!

Heti sakszemle.

Rovatvezető: Gesztesi Ödön.

56. feladvány.

Schuster Zsigmond, Budapest.

Matt a 3. lépésre.

66. játszma.

Négyes huszárjáték.

Nürnbergi mesterverseny 1896. július 25.

Maróczy Géza.

Pillsbury H. N.

1. e2-e4	e7-e5
2. H g1-f3	H g8-f8
3. H b1-c3	H b8-c6
4. F f1-b5	F f8-c5
Gyenge lépés, F f8-b4 a helyes védelem.	
5. 0-0	0-0
6. H f3-e5	B f8-e8
7. H e5-f3	H f6-e4
8. d2-d4	H e4-c3
9. b2-c3	F c5-e7
10. d4-d5!	H c6-b8
11. F c1-f4	a7-a6
12. F b5-a4	F e7-f6
13. d5-d6!	c7-c6?
14. F a4-b3	b7-b5
15. V d1-d2	F c8-b7
16. H f3-g5!	B e8-f6
17. H g5-e4	a6-c5
18. a2-a3	H b8-a6
19. B a1-c1	c6-e5
20. F b3-d5	F b7-d5
21. V d2-d5	b5-b4
22. B e1-e3	F f6-c3
23. B e3-c3!*)	b4-c3

*) A rendkívül érdekes operáció kezdete. Sötét teljesen védtelen.

24. F f4-g5!	H a6-c7
25. V d5-c4	V d8-e8
26. d6-c7	V e8-e5
27. B f1-d1	B f8-e8
28. B d1-d7	K g8-h8
29. V c4-f7	V e5-g5
30. f2-f4	V f5-g4
31. h2-h3	V g4-d7

Ha sötét g6-on a vezért lecseréli, világos a huszárral előnyben marad.

32. V f7-d7
 B e8-e4 |

33. c7-c8 V+
 Sötét föladta. |

Maróczy ellenfelének hibáit bámulatos erővel és következetességgel használta ki.

67. játszma.

Középcsél.

Nürnberg 1896. aug. 1.

Winawer.

Steinitz.

1. e2-e4	e7-e5
2. d2-d4	e5-d4
3. V d1-d4	H b8-c6
4. V d4-e3	H g8-f6
5. H b1-c3	F f8-b4
6. F c1-d2	0-0
7. 0-0-0	B f8-e8
8. F f1-e4!	F b4-c3

Sötét gyalogot nyer, de nagyon heves támadást kell eltűrnie.

9. F d2-c3	H f6-e4
10. V e3-f4!	H e4-f6
11. H g1-f3	d7-d6
12. H f3-g5	F c8-e6
13. F c4-d3	h7-h6
14. b2-h4!	H f6-d5
15. F d3-h7+!	K g8-h8
16. B d1-d5!!	F a6-d5
17. F h7-e4	f7-f6?
18. F e4-d5	f6-g5
19. h4-g5	H c6-e5
20. g5-g6!	Sötét feladta.

Ezt a pompás partit a régi Winawer játszotta.

68. játszma.

Francia játék.

Játszották a magyar levelező-versenyen.

Mayer György

Niedermann Antal

(Temesvár)

(Nagyvárad)

1. e2-e4	e7-e6
2. d2-d4	d7-d5
3. H b1-c3	H g8-f6
4. F c1-g5	F f8-e7
5. F g5-f6	F e7-f6
6. e4-e5	F f6-e7
7. F f1-d3	c7-c5
8. V d1-g4	g7-g6

Jobb itt 0-0.

9. d4-e5	F e7-c5
10. h2-h4	V d8-b6

H b8-c6 volt a megfelelő lépés s aztán 11.

11. 0-0-0!	F e5-f2?
12. H c3-d5!	V b5-c5
13. H d5-f6+	K e8-e7
14. H g1-f3	H b8-d7
15. H f6-d7	F f2-e3+
16. K e1-b1	F e7-d7

17.	h4-h5	g6-g5
18.	B h1-e1	h7-h6
19.	B e1: e3	V c5: e3
20.	V g4-b4+	K e7-e8
21.	V b4: b7	B a8-d7
22.	F d3-b5	F d7: b5
23.	V b7-b5+	K e8-e7
24.	V b5-b7	K e7-e8
25.	V b7-c6+	K e8-e7
26.	V c6-c7+	Földja.

69. játszma.

E v a u s c s e l.

Játszották mint fent.

Dr. Vértés Adolf, Kozmata Ferencz,
(Temesvár) (Budapest.)

1.	e2-e4	e7-e5
2.	H g1-f3	H b8-e6
3.	F f1-c4	F f3-c5
4.	b2-b4	H c6: b4
5.	c2-c3	H b4-c6
6.	0-0	d7-d6
7.	d2-d4	e5: d4
8.	c3: d4	E c5-b6
9.	H b1-c3	F c8-g4
10.	F c1-e3	H g8-f6
11.	E c4-b4	a7-a6
12.	F b5-c6	b7-e6
13.	V d4-d3	F g4-f3

Világos erős támadásnak teszi ki magát a lépése álltal.

14.	g2: f3	H f6-h5
15.	H c3-c2	0-0
16.	K g1-h1	V d8-d7
17.	B f1-g1	f7-f6
18.	B g1-g4	V d7-f7
19.	B a1-g1	K g8-h8
20.	H e2-g3	H h5: g3
21.	B g1: g3	B f8-g6
22.	e4-e5	f6-f8
23.	B g4-h4	g7-g5

Világos támadása most már ellenállhatatlan.

24.	B g3-h3	h7-h5
25.	F e3-f4	d6: e5
26.	F f4: e5+	K h8-h7
27.	B h4-g4!	V f7: a2?

Világos 5 lépéses mattot jelent.

28.	B h5: h5+	g6: h5
29.	V d3: f5+	K h7-h6
30.	F e5-f4+	B g8-g5
31.	V f5: g5+	K h6-h7
32.	V g5-g7+	matt.

Megfejtések.

47. feladvány. Schuster Zsigmondtól.
1. H f5-h6. B g6: h6. 2. V a2-a8+, F d6-f8, V f8: + matt stb.
48. feladvány. Bartsch Jánostól.
1. F f1-g2.
49. feladvány. Kelemen Józseftől.
1. F a2-e6.
50. feladvány. Corrias A.-tól.
1. V b2-b1, f5-f4 (b2-ön világos vezér.) 2. V h1-e4+ d5: e4. 3. B b5+ matt stb.
51. feladvány. Schuster Zsigmondtól.
1. V g6-a6.
52. feladvány. Schiffer Vinczétől.
1. H e4-c5.
53. feladvány. Kelemen Józseftől.
1. V h2, cd4: 2. V b8+, K c4: 3. H e5+, K c5 b4+ matt stb.
54. feladvány. Schuster Zsigmondtól.
1. V g4-c8.

Sakkhírek

Az eisenachi főverseny. Az eisenachi mesterverseny győztesei Barnes és Cohn kik 300-300 márkát azonkívül mesteri címet nyertek.

Üzenetek:

M. G. és Ch. R. Budapest. Fogadják-e helyen is leg-
őszintébb üdvözléseim. Lével ment. A játszmákat mi-
lőbb elvárjuk.

Dr. K. G. Tornallya. Mi az oka hosszas hallgatá-
sának?

Cs. A. Csikszereka. R. B. N-Beeskereke. K. J. Arad.
V. V. Szeged. E. Gy. Bpest. S. A. N.-Lomnicz. Dettó.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos: **Serkadi Ignác.**
Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

Biharmegyei vásárnapár

Heti vásárok.

Á. Mosd, szerdán. Báránd, kedden. Beél, szerdán. Belényes, csütörtök. B-Ujfalu, csütörtök. B.-Püspöki. B.-Böszörmény, csütörtök. Csíffa, csütörtök. Csököd, szombat. Berecske, csütörtök. Dlőszeg, szerda. Étesd, csütörtök. Ermihályfalva, csütörtök. Feketeó, hétfő. Félegyháza, csütörtök. Hajdu-ágos, szombat. Henczida, szerdán. M.-Keresztes, szerdán. Kis-Marja, hétfő. Komádi, péntek. Kötegyán, hétfő.	M.-Cséke, szerdán. Margitta, pénteken. Micske, csütörtök. N.-Bajom, pénteken. N.-Baród, hétfő. N.-Léta, csütörtökön N.-Szalonta, pénteken. N.-Várad, kedd és péntek. Ókány, szerda. Ókrös, kedd. Piskot, szerda. Sarkad, csütörtök. Szalárd, szerda. Szent-lóbb, hétfő. Székelyhid, péntek. Széplak, kedd. Tenzse, hétfő. M.-Telagd, péntek. Torda, hétfő. Zsáka, szerda. Vasköh, szombat.
---	--

396-427 g. ü. sz. Nagyvárad-város árverelő
küldöttségétől.

Árverési, illetve árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad-város tanácsának 11754, 11762, 11764, 11766, 11768, 11770, 11784, 11786, 11796/1896 sz. a. kelt határozata folytán az 1896. évi szeptember hó 28-ik napján é. e. 10 óra-
kor a városbáza közgyűlési termében az alábbi bérletek és vállalati munkálatok fognak nyilvános árverés, illetve árlejtés útján kiadni:

I. Bérletek:

1. A „Zöldfa“ vendégfogadó alatt levő 1 ső számú bolt bérlete 1897. évi január 1-től 1902 évi december 31-ig terjedő hat évre, évi bér-összeg 800 frt, bánompénz 80 frt.
2. Az Ujvárosi elemi iskola alatt levő 2. számú bolt bérlete ugyanannyi időre, évi bér-összeg 201 forint, bánompénz 20 frt.
3. A „Zöldfa“ vendég fogadó alatt levő 2. számú bolt bérlete ugyanannyi időre, évi bér-összeg 350 forint, bánompénz 35 frt.
4. Az Ujvárosi elemi iskola alatti 4. számú bolthelyiség bérlete ugyanannyi időre, évi bér-összeg 115 forint, bánompénz 12 frt.
5. A „Zöldfa“ vendégfogadó alatti 6. számú bolthelyiség bérlete ugyanannyi időre, évi bér-összeg 480 frt, bánompénz 48 frt.
6. A „Zöldfa“ vendégfogadó alatti 9. számú bolthelyiség ugyanannyi időre, évi bérösszeg 351 frt. bánompénz 35 frt.
7. Az Ujvárosi elemi iskola alatti 3. számú bolt bérlete ugyanannyi időre, évi bérösszeg 200 frt. bánompénz 20 frt.
8. Az Ujvárosi elemi iskola alatti 1. számú bolthelyiség bétele ugyanannyi időre, évi bér-összeg 162 frt. bánompénz 16 frt.
9. A „Zöldfa“ vendégfogadó alatti 5. számú bolthelyiség bérlete ugyanannyi időre, évi bér-összeg 750 frt. bánompénz 75 frt.
10. A gilányi kocsma épülete és telkének, valamint a telek mellett levő köztérnek bérlete az 1897. év január 1-től 1902. év december 31-ig terjedő 6 évre évi bérösszeg 170 frt: bánompénz 17 frt.

II. Vállalatok:

1. A hirdetési táblákra vonatkozó vállalat, évi bérösszeg 50 frt. bánompénz 5 frt.
2. A tűzifa szállításra vonatkozó vállalat, bánompénz 500 frt.
3. A rendőrök, tűzoltók és hivatalsszolgák részére szükséges nyári és téli egyenruházat szállítására vonatkozó vállalat, bánompénz 1000 forint.
4. Kőmives munkálatokra vonatkozó vállalat, bánompénz 500 frt.
5. Lakatos munkálatokra vonatkozó vállalat, bánompénz 300 frt.
6. Kerékgyártó munkákra vonatkozó vállalat, bánompénz 100 frt.
7. Cserepező munkákra vonatkozó vállalat, bánompénz 200 frt.
8. Kovács munkálatokra vonatkozó vállalat, bánompénz 100 frt.
9. A mázoló munkákra vonatkozó vállalat, bánompénz 100 frt.
10. A szobafestő munkákra vonatkozó vállalat, bánompénz 150 frt.
11. Az ács munkákra vonatkozó vállalat, bánompénz 500 frt.

12. Az irodaszerek szállítására vonatkozó vállalatok, bánompénz 100 frt.

13. A bádigos munkákra vonatkozó vállalat, bánompénz 100 frt.

14. A város utteteinek Körös s részben koczka, idomított gránit és gyalogjárda köv kkel való kiburkolására vonatkozó vállalat, bánompénz 1000 frt.

15. Az üveges munkálatokra vonatkozó vállalat, bánompénz 100 frt.

16. Az asztalos munkákra vonatkozó vállalat, bánompénz 300 frt.

17. Kavics és sárhordásra vonatkozó vállalat, bánompénz 600 frt.

A II-ik cím 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 tetele alatt felsorolt vállalatok az 1897 évi január 1-től kezdődő három egymás-utáni évre, tehát az 1899-ik évi december 31-ik napjáig, a II-ik cím 2 tetele alatt felsorolt; a tűzifa szállítására vonatkozó vállalat az 1897. évi január 1-től 1897. évi december 31-ig terjedő egy évre, — a II-ik cím 3 tetele alatt felsorolt, a rendőrök, hivatalsszolgák és tűzoltók egyenruházatára vonatkozó vállalat az 1897. évi január 1-től 1902 évi december 31-ig terjedő hat egymás után következő évre adatik ki.

Az újvárosi elemi iskola alatt levő 1, 2, 3, 4. számú bolt helyiségeknél, melyek az 1. cím 2, 4, 7, 8 tetele alatt vannak felsorolva, a bér-beadás alkalmával kikötötték, hogy az esetben, ha ezen helyiségekre, illetve azok elbontására a városnak az új városház építése folytán szükséges lenne, kötelesek a bérlők azokat, három havi előzetes — mindenkor az évnegyed első napjára eső — felmondásra, minden kárpótlási vagy bér-leengedési igény nélkül a város rendelkezésére bocsátani.

Árverelni, illetőleg árlejtési szóval vagy zárt ajánlatok beadása mellett lehet.

Árverelő, illetőleg árlejtők tartoznak fen-
tebb az egyes munkálatoknál, illetőleg bérletnél külön-külön megemlített bánompénzeket készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a városi pénztárba letenni, s a letételt igazoló pénztári nyugtát zárt ajánlatukhoz csatolni, vagy a szó-beli árverés, illetőleg árlejtés megkezdése előtt z árverelő küldöttség elnökének kezébe lef-
zetni; mely összeg a vállalatoknál, az árlejtés eredményének elfogadása esetén, egyszersmind óvadékkul a vállalat biztosítására szolgál.

Az 50 kros bélyeggel ellátott alánlatok az 1896. évi szeptember hó 28-ik napjának délelőtti 10 órájáig az árverelő küldöttség elnökének nyuj-tandók be.

A zárt ajánlatokban határozottan megemli-
tendő, miként az árverelő illetőleg árlejtő az ár-
verés, illetőleg az árlejtési feltételeket ismeri és azokat egész terjedelemben elfogadja.

A fent kitett időn túl benyújtott zárt aján-
latok figyelembe vétetni nem fognak.

A tett ajánlatok árverelőt, illetőleg árlejtőt a leltéskor azonnal, a város hatóságát azonban csak a törvényhatósági bizottság jogérvényes jó-váhagyása után kötelezik.

Az árverés, illetőleg árlejtési feltételek és egységi árjegyzékek a városi márnöki hivatal helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők, s a részletes feltételek és egységi árjegyzékek nyomtatott példányai ivenként 10 krjával meg-szerezhetők.

Nagyváradon, 1896. évi július 24.

Gazdasági tanácsos bizottsági elnök helyett:

Dús László,

107

tiszti főügyész.

Legjobb
bajor-fele sör
sötét és világos minőségben
márczius 15-től kezdve
nagy üveg 13 krért
kapható:
Steiner M. Albet-nél.
N.-Piacz-tér (Knapp-ház)
Vidéki megrendelések az adó leszámitása mellett tyor-
san és pontosan eszközöztetnek.

Megrendelések mérték után is 24 órán belül eszközöltek.

A női szépség

kecsességét és eleganciáját nagyban emeli a jó fűző, különösen, ha oly kitűnő hírű czégtől való, mint

Rosenzweig Róza

Nagyvárad, főutca, a színházzal szemben, ahol dus választékban kapható: bécsi, párisi, gummi- és sport, ugyszintén dajkafűző, alkalmi fűző gummirészekkel, valamint nyári- és hasfűző.

Vállfűző (geradehalter) raktáron!

Mindezen fűzők mérték után is készíttetnek.

Első magyar országos elősmert mértékű fűző-gyár.

Rendkívüli kiárusítás mosókezelésekben

SZANDICZ ADOLF

áruházában
Nagyvárad, Bémer-tér.

Szenzációs alkalmi vétel:

Francia atlas-satin
Francia piquet
Francia carton
Francia battist
Francia dellein
Szerb vászon

felárban.

Ruhakelmék 50% olcsóbban, mint rendszeren.

943 10-0

Confectiók mélyen leszállított áron kaphatók

Árjegyzéket és mintákat kívánatra bérmentve.

Értesítés

a Borszéki borviz kutkezelőségétől.

Van szerencsénk a m. t. közönség szives értésére hozni, hogy a borszéki viz egyedüli főraktárát Biharmegye és Nagyvárad város területére

Kádár és Kiss

czégnak adtuk át, miről tudomást venni és borvizünket továbbá is pártfogásában részesíteni kegyeskedjék.

A borszéki borviz kapható minden fűszer- és ásványviz-kereskedésben, valamint az összes vendéglőkben és éttermekben.

Kiváló tisztelettel

Lázár és Verzár,

a borszéki borviz kutkezelősége.

11393-1896.

Felhívás.

Nagyvárad-város közönsége az újvárosi község elemi fiu- és leányiskolák elhelyezése czéljából háztelket óhajt vásárolni.

Felhívotnak tehát mindazon ház- és telektulajdonosok, akik Nagyvárad-Ujváros részben Magyar-utca, Teleky-utca és Nagy-Körös-utczán, vagy az ezen utczák között tekvő utczákban alkalmas telekkel bírnak s háztelkeiket eladni kívánják, miszerint 50 kros bélyeggel ellátott s telekkönyvi betét kivonattal felszerelt ajánlataikat, Nagyvárad-város tanácsához czimzetten, folyó évi augusztus hó 31-én délután 5 óráig Bordé Ferencz tanácsnokhoz (adóhivatal 7-ik számú szoba) adják be.

A bejujtot ajánlatban világosan kiteendő hogy a tulajdonos a háztelket mily vételár mellett kész eladni? hogy a tett ajánlatot ajánlattevő magára nézve mindaddig kötelezőnek kijelenti, míg a fölött Nagyvárad-város törvényhatósági bizottsága jogérvényesen határozatot hoz; továbbá az ajánlatban szükséges annak kötelező kijelentése, hogy az esetben, ha Nagyvárad-város törvényhatósága a telket az ajánlatban kitett feltételek mellett megvásárolja, eladó kötelezi magát, miszerint az adás-vételi szerződést a felszólítástól számított 15 nap alatt aláírja.

Az ajánlatot a ház telekkönyvileg bejegyzett tulajdonosa sajátkezűleg kell hogy aláírja, s aláírását két tanu aláírásával igazolja.

Nagyváradon, 1896. évi aug. hó 5-én.

a polgármester helyett:

Rácz Mihály,
főjegyző.

LEBOVITS RUDOLF és Társa

Fő-utca, a Bartsch-palotával szemben.

A legdivatosabb és legjobb szövetekből kitűnő szabásu

férfi-öltönyöket,

felöltöket

a legelegánsabb kivitelben gyorsan és pontosan készitünk saját, modernszerűleg berendezett mihelyünkben.

A legszolidabb, szabott áruk.

Minden szezonban gazdag választék bel- és külföldi szövetekből.

